סא: הרואה פרק תשיעי ברכות

שואבת כל מיני משקין. אע"פ שהן נכנסין בכרס דרך הוטט הריאה מוצצתן ושואבתן מבעד לדופני הכרס: **וזרקם בו טפה.** מרה ומניחתו מן הכעס: **שוחק.** שחוק: **קרקבן.** כעוף הוא המסס בבהמה: **טוחן.** המאכל: **אף.** החוטם: **נעור.** מקילו משגתו: **נעור היטן ומערב.** אחוריו למזרח ופניו למערב ולא אחוריו למערב ופניו למזרח. מפני שירושלים באמרץ יהודה היא בגפונה של ארץ יהודה בגבול שבין יהודה לבנימין ויש מאדץ יהודה הימנה [למזרח] עד סוף ארץ ישראל והימנה למערב עד סוף ארץ ישראל שארץ יהודה על פני כל אורך ארץ ישראל היא מן המזרח למערב כרצועה ארוכה וקצרה ואם יפנה מזרח ומערב יהיה פרועו לצד ירושלים או פרועו שלפניו או פרועו שלאחריו אבל לפון ודרום יפנה ובלבד שלא יפנה כנגד ירושלים ממש בדרומה של ארץ יהודה: **וכגליל.** שהיא בגפונה של א"י לא יחזיר פניו לפון ודרום אלא מזרח ומערב: ה"ג **וחכמים אוסרין.** ולא גרסינן בכל מקום: **חכמים היינו ת"ק.** דאמר לא יפנה ולא מפליג בין רואה לרואה בין בזמן הבית לבין בזמן הזה: **איכא ביניהו לדידיס.** דיהודה וגליל שאינן כנגד ירושלים ממש. לתנא קמא לדדין נמי אחוריי דהא הנפנה ביהודה קאמר כל יהודה משמע ורבנן בתראי סברי כנגד ירושלים ממש אסור אבל לדדין מותר דהא אדר' יוסי קיימי דאמר לא אסרו אלא ברואה אבל ברחוק לא ואפילו כנגד ירושלים ממש ואתו רבנן למימר ואחכמים אוסרים אפילו אלא ברואה ואפילו בזמן הזה ומיהו נגד ירושלים לא: דדר' עקיבא גרסינן **בכל מקום.** הלכך בחוצה לארץ נמי קאמר: **הוו שדיין ליה לבני.** לבניה שיבא עליהן לפנות היו מתוקנים חקופות על לדיהן ראשן ג' למזרח והשני למערב לבנה אחת לצפון ולבנה אחת לדרום והוא יושב על האחת ופניה בינתים נמצא הוא נפנה לפון ודרום ולא היה רואה לפנות בבבל מזרח ומערב לפי שבבבל במזרחה של ארץ ישראל עומדת אלא יהא פרועו לא מלפניו ולא מלאחריו לצד ארץ ישראל: **אזל אביי שדנהו לפון ודרום.** לרוחות אם יקפיד רבו על כך אי סבירא ליה כר"ע דאמר כחו"ל נמי קפדינן עלה דמילתא: אחר

ריאה שואבת כל מיני משקין כבד כועס מרה זורקת בו טפה ומניחתו טחול שוחק קרקבן טוחן קיבה ישנה אף נעור נעור הישן ישן הנעור נמוק והולך לו תנא אם שניהם ישנים או שניהם נעורים מיד מת תניא רבי יוסי הגלילי אומר צדיקים יצר טוב שופטן שנאמר [1]ולבי חלל בקרבי רשעים יצר רע שופטן שנאמר [2]נאם פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלהים לנגד עיניו הכא נמי [3]יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו אמר [4]רבא כגון אנו בינונים אמר ליה אביי לא שביק מר חיי לכל בריה ואמר רבא לא איברי עלמא אלא לרשעי גמורי או לצדיקי גמורי אמר רבא לידע אינש בנפשיה אם צדיק גמור הוא אם לאו אמר רב לא איברי עלמא אלא לאחאב בן עמרי ולר' חנינא בן דוסא לאחאב בן עמרי העולם הזה ולרבי חנינא בן דוסא העולם הבא: ואהבת את י"י אלהיך: [5]תניא ר' אליעזר אומר אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך אלא אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכך נאמר בכל נפשך ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר בכל מאדך [6]רבי עקיבא אומר בכל נפשך [7]אפילו נוטל את נפשך תנו רבנן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה אמר ליה עקיבא אי אתה מתירא מפני מלכות? [8] אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום אמר להם מפני מה אתם בורחים אמרו לו מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות לא פקח אתה אלא טפש אתה ומה במקום חיותנו אנו מתיראין במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה [9]כי הוא חייך ואורך ימיך כך אם אנו הולכים ומבטלים ממנה עאכ"ו אמרו לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לר"ע וחבשוהו בבית האסורים ותפסו לפפוס בן יהודה וחבשוהו אצלו אמר לו פפוס מי הביאך לכאן אמר ליה אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה אוי לו לפפוס שנתפס על דברים בטלים בשעה שהוציאו את ר' עקיבא להריגה זמן ק"ש היה והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל והיה מקבל עליו עול מלכות שמים אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך אפילו נוטל את נשמתך אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד יצתה ב"ק ואמרה אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה זו [10]תורה וזו שכרה [5]ממתים ידך [11]י"י ממתים וגו' אמר להם חלקם בחיים יצתה בת קול ואמרה אשריך ר"ע [12]שאתה מזומן לחיי העוה"ב: [2]לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים וכו': אמר רב יהודה אמר רב לא אמרו אלא מן הצופים ולפנים וברואה איתמר נמי א"ר אבא בריה דרבי חייא בר אבא הכי אמר רבי יוחנן לא אמרו [2]אלא מן הצופים ולפנים וברואה ובשאין גדר ובזמן שהשכינה שורה ת"ר הנפנה ביהודה לא יפנה מזרח ומערב אלא צפון ודרום ובגליל לא יפנה אלא מזרח ומערב ורבי יוסי מתיר שהיה ר' יוסי אומר לא אסרו אלא ברואה ובמקום שאין שם גדר ובזמן שהשכינה שורה וחכמים אוסרים חכמים היינו ת"ק איכא בינייהו צדדין תניא אידך הנפנה ביהודה לא יפנה מזרח ומערב אלא צפון ודרום ובגליל צפון ודרום אסור מזרח ומערב מותר ורבי יוסי מתיר שהיה רבי יוסי אומר לא אסרו אלא ברואה רבי יהודה אומר בזמן שבית המקדש קיים אסור בזמן שאין בית המקדש קיים מותר רבי עקיבא אוסר בכל מקום רבי עקיבא היינו ת"ק איכא בינייהו חוץ לארץ רבה הוו שדיין ליה לבני מזרח ומערב אזל אביי שדנהו צפון ודרום על רבה תרצנהו אמר מאן האי דקמצער לי [7]אנא כר' עקיבא סבירא לי דאמר בכל מקום אסור: תניא

רבי עקיבא אוסר בכל מקום. מזרח מחוריו ופניו למערב ומסקינן אפילו כחוץ לארץ ומפרש בירושלמי ובגבל שאין שם כותל:

רבא

עין משפט נר מצוה

עג א מיי' פ"ה מהל' יסודי התורה הל' ז סמג עשין נ:
עד ב מיי' פ"ז מהלכות בית הבחירה הל' ה:
עה ג מיי' שם הלכה ח:
עו ד מיי' שם הלכה ט טוש"ע או"ח סימן ג סעיף ה:

רבינו חננאל

ריאה שואבת כל מיני משקין, קיבה ישינה, נגער הישן ישן הנגער, קרקבן טוחן, כבד כועס, מרה זורקת בו טפה ומנחתו (עמק) [נמוק], והלך לו. תנא נגערו שניהן או ישנו שניהן מיד מת. תנו רבנן צדיקים יצר טוב שופטן שנאמר ולבי חלל בקרבי, רשעים יצר רע שופטן שנאמר נאום פשע לרשע בקרב לבי וגו', בינונים זה וזה שופטן, שנאמר כי יעמוד לימין אביון, אמר רבה כגון אנו בינוניין אנו, אמר ליה אביי אי אנו בינוניין אנו, לא שבק מר חיי לכל בריה, אמר רבה ידע אינש בנפשיה אי צדיק אי רשע הוא. **וכבל נפשך אפילו נוטל את נפשך.** תנו רבנן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שמר על ישראל, שכל העוסק בתורה ידקר בחרב, הלך פפוס וכל', עד כשהוציאו את ר' עקיבא להריגה, זמן קריית שמע היה, והיה מקבל עליו מלכות שמים, אמרו לו תלמידיו רבנו עד כאן, אמר להן כל ימי הייתי מצטער אהא דכתיב בכל נפשך ואפילו נוטל את נפשך, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו, לא הפסיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו באחד. יצתה בת קול שיצתה נשמתך ר' עקיבא שיצתה נשמתך באחד. **מתני' לא יקל אדם** את ראשו כנגד שער המזרח המכוון כנגד בית קודש הקדשים. אוקמה ר' יוחנן מן הצופים ולפנים וברואה, ובמקום שאין גדר. ובזמן שהשכינה שורה. פירוש, לא יקל אדם את ראשו, לא יהלך בהרמת ראש בקומה וקופה אלא בכפיפת קומה ובהרכנת ראש. תניא הנפנה בכל מקום לא יפנה מזרח ומערב אלא צפון ודרום ובגליל אפילו צפון ודרום וכו'. וקימא לן כרבי עקיבא אסור להיפנות מזרח ומערב בכל מקום ואפילו בחוצה לארץ לא, דהא רבה הוה מנח ליבני מזרח ומערב כולי'. פירוש כדי שישים רגליו על הלבינים שהן נתונין מזרח ומערב, יבואו פניו ואחוריו צפון ודרום, ואמר אנא כר' עקיבא סבירא לי דאמר אפילו בחוצה לארץ אסור להיפנות מזרח ומערב.

מסורת הש"ס

א) [נש"י וכילקוט פיק' רכה והוא נכון לפמ"ש חוס' עירובין ה. ד"ה והא שלא לאמר אמרי מר לרבא מכירו], ב) פפחים כה. סנהדרין עד. יומא פב. ג) [כילקוט רמז תתל"ד פיתא ר' עקיבא אומר אם נאמר בכל נפשך ק"ו בכל מאדך אלא נכל מדה ומדה שהוא מודד לך כן בנמדת הפורענות], ד) [כפ"פ טוקס: הרפאה], ה) [מנחות סנ:], ו) [ב' חוס' מתוכות קנ: ד"ה מומן ורר'], ז) בפ"ח: בקרבי לבי יקר], ח) [לעיל י:].

תורה אור השלם

1. כי עני ואביון אנכי ולבי חלל בקרבי:
תהלים קט כב
2. נאם פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלהים לנגד עיניו:
תהלים לו ב
3. כי יעמד לימין אביון להושיע משפטי נפשו:
תהלים קט לא
4. לאהבה את יי אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו כי הוא חייך וארך ימיך לשבת על האדמה אשר נשבע יי לאבתיך לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם:
דברים ל כ
5. ממתים ידך יי ממתים מחלד חלקם בחיים ומצפנך תמלא בטנם ישבעו בנים ותניחו יתרם לעוללתיהם:
תהלים יז יד

מוסף רש"י

למה נאמר בכל מאדך. יתמר בחביב שבהן וכל שכן שאינו חביב לת כולן שקיבו (יומא פב. וכעי"ז פסחים כה.). **לכך נאמר בכל מאדך.** כלומר מה שהבטתו חביבה לך יותר מכל החביב לך (סנהדרין עד.) לפי שלפעמים זאת חביב ופעמים זאת חביב, לכך הוצרכו שניהן לומר אהוב לת כולן יומר מן החביב עליך (פסחים שם). **במסרקות.** פיקיות (תוספות מה:). **עד כאן.** כלומר עדיין לא אחז מיתו כוונתך (רש"י בע"י). **ממתים ידך ה'.** אותם הנעקקים כתורה מיתין ידך עכשיו הם ממתים, כמו מומתים, אמר להם. הקב"ה, חלקם בחיים (שם).

ז) [בפ"י וכילקוט פיק' רכה והוא נכון לפמ"ש חוס' עירובין ה. ד"ה והא שלא לאמר אמרי מר לרבא מכירו], ח) פפחים כה. סנהדרין עד. יומא פב. ט) [ב' חוס' מתוכות קנ: ד"ה מומן ורר'], י) בפ"ח: בקרבי לבי יקר], יא) [לעיל י:].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com